

Πογλαυlje 46

Μάρκου Ἀντωνίνου αὐτοκράτορος Τῶν εἰς ἑαυτὸν βιβλίον Ε 1

Ο tekstu

Odlomak koji ovdje čitamo početak je pete od dvanaest knjiga djela *Τὰ εἰς ἑαυτὸν* (*Razgovori sa samim sobom* ili *Samom sebi*, poznato i kao *Meditacije* ili *Razmišljanja*); djelo je u posljednjemu desetljeću života sastavio rimski car i filozof Marko Aurelije Antonin (121. – 180.).

U dijaloškome obliku čovjeka se potiče da ne bude lijen i neumjeren. Priroda nam je sve odredila s mjerom – odmor, jelo, piće – i dala nam je narav da radimo ljudske stvari. Jedan od smislova ljudskoga postojanja jest u radu.

Pročitajte naglas grčki tekst.

M. Aur. Ad se ipsum 5.1

Ὅρθρου, ὅταν δυσόκνωσ ἐξεγείρη, πρόχειρον ἔστω ὅτι ἐπὶ ἀνθρώπου ἔργον ἐγείρομαι· ἔτι οὖν δυσκολαίνω, εἰ πορεύομαι ἐπὶ τὸ ποιεῖν ὧν ἔνεκεν γέγονα καὶ ὧν χάριν προῆγγμαι εἰς τὸν κόσμον; ἢ ἐπὶ τοῦτο κατεσκευάσμαι, ἵνα κατακείμενος ἐν στρωματίοις ἑμαυτὸν θάλπω; „ἀλλὰ τοῦτο ἥδιον.” πρὸς τὸ ἥδεσθαι οὖν γέγονας, ὅλως δὲ σὺ πρὸς πεῖσιν ἢ πρὸς ἐνέργειαν; οὐ βλέπεις τὰ

φυτάρια, τὰ στρουθάρια, τοὺς μύρμηκας, τοὺς ἀράχνας, τὰς με-
λίσσας τὸ ἴδιον ποιούσας, τὸ καθ' αὐτὰς συγκροτούσας κόσμον;
ἔπειτα σὺ οὐ θέλεις τὰ ἀνθρωπικὰ ποιεῖν; οὐ τρέχεις ἐπὶ τὸ κατὰ
τὴν σὴν φύσιν;

„ἀλλὰ δεῖ καὶ ἀναπαύεσθαι.” φημι κἀγώ· ἔδωκε μέντοι καὶ τού-
του μέτρα ἢ φύσις, ἔδωκε μέντοι καὶ τοῦ ἐσθίειν καὶ πίνειν καὶ
ὅμως σὺ ὑπὲρ τὰ μέτρα, ὑπὲρ τὰ ἀρκοῦντα προχωρεῖς, ἐν δὲ ταῖς
πράξεσιν οὐκέτι, ἀλλ' ἐντὸς τοῦ δυνατοῦ. οὐ γὰρ φιλεῖς σεαυτόν,
ἐπεὶ τοι καὶ τὴν φύσιν ἄν σου καὶ τὸ βούλημα ταύτης ἐφίλεις.

Analiza i komentar

Ὅρθρου,

ὅταν δυσόκνως ἐξεγείρη,

πρόχειρον ἔστω

ὅτι

ἐπὶ ἀνθρώπου ἔργον

ἐγείρομαι·

ἔτι οὖν δυσκολαίνω,

εἰ πορεύομαι

ἐπὶ τὸ ποιεῖν

ὧν ἕνεκεν γέγονα

καὶ

ὧν χάριν προῆγμαι

εἰς τὸν κόσμον;

ὅταν... ἐξεγείρη vremenski veznik ὅταν uvodi zavisnu vremensku rečenicu
sa značenjem eventualne pogodbene protaze: „kad god...”

ἐξεγείρη § 231, složnica ἐγείρω

ἔστω § 315, kopula kao dio imenskoga predikata, imenski je dio πρόχειρον

ὅτι... ἐγείρομαι veznik ὅτι uvodi zavisnu izričnu rečenicu: „da...”

ἐγείρομαι § 231; rekcija ἐπί τι LSJ ἐγείρω I.2

ἔτι οὖν... τὸν κόσμον; upitna rečenica

δυσκολαίνω § 231

εἰ πορεύομαι veznik εἰ uvodi zavisnu pogodbenu rečenicu, ovdje realnoga oblika

πορεύομαι § 231, med. s rekcijom ἐπί τι LSJ πορεύω II.2

τὸ ποιεῖν § 243, poimeničeni infinitiv § 497

ὧν... γέγονα odnosna zamjenica ὧν uvodi zavisnu odnosnu rečenicu, antecedent je neizrečen: „ono zbog čega...”

γέγονα § 272

ὧν...προῆγμαi odnosna zamjenica ὧν uvodi zavisnu odnosnu rečenicu, antecedent je neizrečen: „ono radi čega...”

προῆγμαi § 291.b, reduplikacija kao augment § 235, složhenica προάγω

ἦ

ἐπὶ τοῦτο κατεσκεύασμαι,

ἵνα κατακείμενος

ἐν στρωματίοις

ἑμαυτὸν θάλπω;

ἦ... κατεσκεύασμαι veznik uvodi nezavisnu upitnu rečenicu

κατεσκεύασμαι § 291.b, složhenica σκευάζω

ἵνα veznik uvodi zavisnu namjernu rečenicu

κατακείμενος § 315.a.4, složhenica κεῖμαι

θάλπω dubitativni konjunktiv; § 231

„ἀλλὰ τοῦτο ἦδιον.”

πρὸς τὸ ἦδυσθαι οὖν

γέγονας,

ὅλως δὲ πρὸς πεῖσιν,

οὐ πρὸς ἐνέργειαν;

ἦδιον imenski dio imenskoga predikata, kopula je izostavljena, sc. ἦδιόν ἐστιν

πρὸς... ἐνέργειαν; nezavisna upitna rečenica; pitanje se oblikuje intonacijom, a prepoznaje interpunkcijom
 τὸ ἤδεσθαι § 231, poimeničeni infinitiv § 497
 γέγονας § 272
 δὲ koordinacija rečeničnih članova česticom
 πρὸς πείσιν, οὐ πρὸς ἐνέργειαν sc. γέγονας

οὐ βλέπεις τὰ φυτάρια,
 τὰ στρουθάρια,
 τοὺς μύρμηκας,
 τοὺς ἀράχνας,
 τὰς μελίσσας
 τὸ ἴδιον
 ποιούσας,
 τὸ καθ' αὐτὰς
 συγκοσμούσας κόσμον;

οὐ... κόσμον; nezavisna upitna rečenica; pitanje se oblikuje intonacijom, a prepoznaje interpunkcijom
 βλέπεις § 231
 ποιούσας § 243
 τὸ καθ' αὐτὰς „u skladu sa sobom, tj. svojom naravi”; važno je načelo antičke filozofije κατὰ φύσιν
 συγκοσμούσας § 243, složenička κοσμέω

ἔπειτα σὺ οὐ θέλεις
 τὰ ἀνθρωπικὰ
 ποιεῖν·
 οὐ τρέχεις
 ἐπὶ τὸ κατὰ τὴν σὴν φύσιν·

„ἀλλὰ δεῖ
 καὶ ἀναπαύεσθαι.”
 δεῖ·
 φημί κἀγώ·
 ἔδωκε μέντοι
 καὶ τούτου
 μέτρα
 ἢ φύσις,
 ἔδωκε μέντοι
 καὶ τοῦ ἐσθίειν
 καὶ πίνειν,
 καὶ ὅμως σὺ
 ὑπὲρ τὰ μέτρα,
 ὑπὲρ τὰ ἀρκοῦντα
 προχωρεῖς,
 ἐν δὲ ταῖς πράξεσιν οὐκ ἔτι,
 ἀλλ' ἐντὸς τοῦ δυνατοῦ.

ἔπειτα izražava iznenađenje, prijezir: „onda...”; LSJ s. v. II.

θέλεις § 231, otvara mjesto dopuni u infinitivu

ποιεῖν § 243

τρέχεις § 231

τὸ κατὰ τὴν σὴν φύσιν poimeničeni prijedložni izraz „ono što je u skladu s
 tvojom prirodom, tvoje prirodno određenje”

δεῖ § 243, bezlično, otvara mjesto dopuni u infinitivu

ἀναπαύεσθαι § 231

φημί § 312.8; LSJ φημί III.

ἔδωκε § 306

τοῦ ἐσθίειν καὶ πίνειν sc. μέτρα; poimeničeni infinitivi § 497

ἐσθίειν § 231

πίνειν § 231

τὰ ἀρκοῦντα § 243, poimeničeni particip § 499

προχωρεῖς § 243, složenica χωρέω

ἐν δὲ ταῖς πράξεσιν čestica δέ označava suprotnost: ali...

οὐκ ἔτι sc. προχωρεῖς; usp. LSJ οὐκέτι

ἐντὸς τοῦ δυνατοῦ sc. πράττεις ili μένεις

οὐ γὰρ φιλεῖς σεαυτόν,

ἐπεὶ τοι

καὶ τὴν φύσιν ἄν σου

καὶ τὸ βούλημα ταύτης

ἐφίλεις.

φιλεῖς § 243

τοι čestica τοι često se u uporabi izjednačava s (etičkim) dativom osobne zamjenice σύ; u tekstu implicira prisutnost sugovornika, zbog čega se često upotrebljava u dijalozima („kažem ti, vidiš, znaš“)

ἐπεὶ... ἄν... ἐφίλεις veznik ἐπεὶ uvodi zavisnu uzročnu rečenicu; ἄν s indikativom prošloga vremena izriče irealnost, Smyth 2243: „jer bi..., inače bi...“

ἐφίλεις § 243